

Neznanega moškega utopljenca, starega od 40 do 45 let, so potegnili iz vode pri Bledu tamkaj, kjer se združita Sava Dolinka in Sava Bohinjka. Truplo neznanca so pokopali v Ribnem.

Pri kopanju utonil. Dne 19. junija so sušili v Orteneku pri Ribnici na Dolenskem seno. Po vročem delu se je podal 17letni Jernej Adamič iz Velikih Poljan k potoku, ki je 1 m širok ter pol metra globok, da bi se umil. Ko je stopil v hladno vodo, ga je prijel krč ali pa zadel mrtvoud, da so ga našli v tako plitvi vodi utopljenega.

Šviganje strele. Na Velikih Poljanah pri Ribnici na Kranjskem je urezala strela v dimnik stanovanjskega poslopja Ivana Peternela. Hčerka je stregla domačim, ki so bili pri kosilu in je odprla vrata v kuhinjo v trenutku, ko je švignila strela skozi dimnik ter je opahnila dekleta do nezvesti. Iz kuhinje je švignila strela po železni cevi na hodnik in izginila v gnoju. Deklina si je opomogla in strela ni napravila druge škode, kakor da je zdrobila na strehi nekaj opeke.

V pijanosti ustrelil tovariša. Brata Ludvik in Lojze Šlajpah in 20letni Ludvik Gorec iz okolice Novega mesta so dne 22. junija popivali pozno v noč. Ne daleč od krčme Alojza Glihe v Veliki Loki se je vnel med vinjenimi fanti prepir. Gorec je potegnil revolver in ustrelil 26letnega Ludvika Šlajpaha v želodec, da se je hudo zadeti zgrudil in ni upanja, da bi okrevale.

Pravoslavnega župnika in bivšega narodnega poslanca Vaso Popoviča, ki je župnikoval v Vojniku pri Leskovcu v Srbiji, sta neznanca ustrelila v nedeljo dne 19. junija, ko se je peljal v cerkev, da bi tamkaj opravil službo božjo. Ustreljeni je bil po vojni 4 leta narodni poslanec in rezervni častnik, ki se je udeležil vseh bojev za svobodo Srbije v svetovni vojni. Vzrok zavrtnega umora ni pojasnjen.

Dobičkanosen boj za boksarsko prvaštvo. Doslej je bil svetovni prvak v boksu Nemec Schmelling. V noči od 20. na 21. junija se je vršila v Čikagi boksarska tekma za svetovno prvaštvo med Schmellingom in Amerikancem Sharkeyem. Boju je prisostvovalo 71 tisoč gledalcev. Borba je bila krvava. Nasprotnika sta se potolkla do krvi, ki jima je lila ob koncu celo iz ušes. Sodniki so prglasili Sharkeja za zmagovalca. Skupni dohodki tekme so znašali 543.000 dolarjev. Sharkey je dobil 232.000 dolarjev, Schmelling 54 tisoč, prirediteljem je pa odpadlo 255 tisoč dolarjev.

Na prvi pogled je simpatičen človek, iz čigar fine kože na obrazu in rokah brez lišajev in gub se da sklepati na snago in nego. Skrbni ljudje uporabljajo zato samo medicinsko zanesljiva sredstva kot so: Fellerjeva Elsa-pomada za zaščito lica in kože ter Fellerjeva Elsa-pomada za rast las (2 lončka brez daljnih stroškov 40 Din), dalje Fellerjeva Elsa-mila zdravja in lepote (5 kosov franko 52 Din). Naroča se pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubička Donja, Elsatrg 341, Savska banovina.

»Demoljubni pevca«, zbirka ljudstvu priljubljenih pesmi, broširano 3 Din, vezano 5 Din. Naročila sprejema Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Usoda čudovitega dečka.

V sirotišnici v Budimpešti leži v bolniški postelji mož, kojega zmožnostim se je čudil in divil celi svet. Njegovi čarovnijam podobni računi so vzbujali oboževanje kraljev in cesarjev.

Kot 6letni dečko je bil Moric Frankl na višku slave in njegov oče je potoval s sinkom po celem svetu. Fantek je bil vzor čudovitosti. Telesno je bil bolj slaboten, njegovo rahlo zdravje je izrabljalo oče v to, da je služil denar.

Majhni Frankl je reševal najbolj zamotane računske naloge z vso natančnostjo in z naglico stroja. Neskončno dolge vrste je seštel v par minutah. Izvršil je množenja, pri katerih so odrekli drugi računski umetniki.

Vpričo znanih znanstvenikov je reševal 7letni Moric najtežavnejše račune, katere mu je dajal priznani vseučilišni profesor, in to z neverjetno hitrostjo. Vse je bilo prepričano, da je fantek pravo čudo.

Avstrijski cesar Franc Jožef je posebno občudoval Frankla, ga je klical k sebi in mu dajal sam vsakojake računske naloge. Sam se je osebno zavzel za otroka in poskrbel, da se je izobrazil v vsem potrebnem in se tudi telesno pokrepil. Nekaj časa sta stanovala oče in sin v cesarjevem gradu Schönbrunn na Dunaju.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, je takoj kakor namah skopnelo zanimanje za čudovitega računarja. Med vojno je bilo slišati o njegovi nadarjenosti le tu in tam. Neprilike povojne dobe pa so polnoma pokopale njegovo nekdanjo slavo.

Ko je umrl Moricov oče, so ugotovili, da je zapustil ogromne dolgove. Vse dohodke od sinovih nastopov, ki niso bili majhni, je brezvestni oče zapil in zakvartal.

Že z 18. letom je začel prezgodaj razviti Moricov spomin pešati in to radi tega, ker mu ga je preveč napejal in izrabljalo oče v prezgodnji mladosti. Ko so se mu pričeli vrivati pri nastopih pogreški, so ga nekoč ob taki priložnosti gledalci izžvižgali in radi tega so mu odrekli živci.

Nekaj časa je še bil uslužben pri statističnem oddelku, pa tudi tukaj so ga odpustili kot nesposobnega.

Duševno in telesno propadanje je tako naglo napredovalo, da se je še Moric komaj preživljal kot izreden računar, ki je nastopal s svojo opešano spretnostjo le še po vaseh na deželi.

Pred kratkem se je zgrudil na ulici v Budimpešti in leži sedaj v obupnem stanju v sirotišnici.

Razdolžitev kmeta.

Naš slovenski kmet je zašel po vojni vsled več vzrokov, ki ne leže v krivdi kmetov samih, v tako težke gospodarske razmere, da njegove kmetije niso

več uspevale, marveč da se je moral močno zadolžiti. Upal je vedno in pričakoval, da se bodo težki časi gospodarskega propadanja vendar spremenili v boljše tako, da se bo kmet prav v vsem počutil na svoji zemlji kot največji in najboljši gospod.

A mesto izboljšanja — še korak navzdol k propasti. Kmet za svoje z žulji svojih rok, s trdom in z znojem svojega obraza pridobljene poljedelske proizvode ni takorekoč ničesar dobil in izkupil. Svoje življenjske potrebščine (blago in drugo) je pa moral prav tako drago plačevati, kakor takrat, ko je svoje pridelke najboljše vnovčil. Še več! Zadnje čase tistih niti v denar ne more spraviti. Kakor Lazarju se godi kmečkemu ljudstvu v gospodarskem življenju narodov.

Kmet je zabredel v dolgove. Zadolžiti se, je lahko delo, tem težje dolgov se iznebiti; tudi s plačevanjem obresti so že združene velike težave. Tako se je zgodilo, da je vsled nemogućnosti vnovčenja lastnih pridelkov kmet postal s plačanjem obresti. Zapel je boben, ki je toliko kmečkih domačij izpraznil in jih izročil novim ljudem v oskrbovanje ter morda v prav isto usodno pot končanja.

Prisilna sodna prodaja slovenskih kmečkih domačij ob narodni meji pa ima za naš narod še narodnostno izgubo. Gospodarsko jačji drugorodni element (Nemci) pokupijo take domačije; na naših tleh se ustvarja nacionalna in gospodarska podlaga za širjenje tujcev.

V dneh gospodarske stiske kmečkega ljudstva je dolžnost javne oblasti, da skuša resnično omiliti bedo svojih narodov, predvsem pa onih, ki nosijo pravzaprav na svojih plečih vse breme davčnega načina. Taki poskusi omiljenja bede imajo lahko koristni namen in uspeh, ali pa samo vzbujajo videz, da bodo koristili, dočim je uspeh že od vsega početka dvomljiv in vprašljiv.

Ozreti se hočemo na naš zakon o zaščiti kmetov, ga pregledati in ugotoviti njegove solčne in tudi senčne strani.

Smoter omenjenega zakona

je gospodarska zaščita kmetov; pod zaščito tega zakona ne spada vsak lastnik ali imetnik kmetij, torej posestnik v zmislu običajnega razumevanja pojma kmeta, marveč uživa v zakonu opisano zaščito le oni:

1. ki obdeluje zemljo sam, ali s člani svoje rodbine in
2. čigar obdavčeni dohodek izvira pretežno od kmetijstva;
3. če ne presega njegovo posestvo 75 ha za obdelovanje sposobne zemlje — njive, sadovnjaki, vinogradi, travniki, razen pašnikov.

Kdor se hoče torej poslužiti omenjenega zakona, mora izpolniti oba spredaj opisana pozitivna pogoja in obenem ne sme biti veleposestnik (negativni moment).

Izjema od občega določila, da mora kmet obdelovati zemljo sam, ali pa s člani svoje rodbine, nastopi, ako ne more ta oseba vsled bolezni ali vsled slabosti sebe ali svojih rodbinskih članov sama obdelovati svoje zemlje; ma-

loletni otroci kmetov, dokler ne postanejo polnoletni, in kmečke zapuščine, dokler se ne izroče dedičem, spadajo pod ta zakon, čeprav prvi sami ne obdelujejo zemlje, v drugem primeru je pa osebno obdelovanje izključeno, ker zapustnika ni več, dedič pa še ni postal lastnik podedovanega zemljišča.

Potrnila o tem, kdo je kmet, izdajajo občine na zahtevo kmeta-dolžnika, ali na zahtevo sodišča; ta potrdila mora potrditi tudi srezko načelstvo.

Zaščita kmetov

pa obstoji od 20. aprila 1932 naprej v tem:

1. da se odložijo vse tekoče javne prisilne prodaje premičnih in nepremičnih stvari zaščitene kmetov;

2. da se novih prodaj takšne imovine ne sme dovoljevati;

3. da se ustavljajo vse prisilne uprave in odvzemi zarubljenih stvari, ki se izvrše, da se prenesejo stvari od dolžnika-kmeta v hrambo tretje osebe;

4. dolžnik-kmet (njega porok in nerazdelni dolžnik) plača za svoje izvršljive dolgove največ samo 6% obresti, čeprav je bil obsojen na višje obresti; le tedaj, ako so določene nižje, plača kmet te nižje obresti.

Za zaščitene kmeta so vobče dovoljene najvišje le 6% obresti letno. Preko te najvišje dopustne obrestne mere gre zakon samo v teh dveh slučajih:

1. ako upnik še pred vložitvijo tožbe prostovoljno odloži dolžniku-kmetu plačilo dospelih terjatve, ali

2. ako umakne že vloženo tožbo.

V teh dveh primerih se sme dogovoriti največ 10% obresti letno, brez ozira na to, ali so ble prej dogovorjene višje ali nižje obresti.

Dogovori, da bo kmet plačal višje kakor 6% obresti letno, ako mu upnik dovoli odložitev izvršbe, ali višje kot 10% obresti letno, ako upnik dovoli odlog plačila, ali ako tožbo umakne, so neveljavni; sodišče samo ne sme viš-

Že čez noč

omehča Henko vso umazanino perila! Poznate li enostavnejši in udobnejši način pranja kakor namakanje perila s Henkom? Zakaj se trudite, če Vam Henko lajša delo?

Vzemite vsaj HENKO!

Tudi za omeščanje trde vode in vsako čiščenje je Henko priznано sredstvo.

HENKO za namakanje perila.

Evropska avtomobilska mreža.

Letos bo zborovala mednarodna zveza hribovcev v mestu Kopenhagen na Danskem. Ob tej priliki pride na dnevni red vprašanje ustvaritve velike evropske ceste za avtomobile, ki bi vodila preko Evrope od Calais na severu Francije do Carigrada. Dolga bi bila 3000 km. Pozneje nameravajo k tej glavni cesti priklopiti še stranske, da bi bila cela Evropa nekako preprežena z udobnim cestnim omrežjem za avtomobile. Ako bo prišlo do uresničenja tega načrta, se bo zelo dvignil gospodarski položaj in toliko tisoč brezposelnih bo prišlo

Januš Golec:

Trojno gorje.

Ljudska povest o trojnem gorju slovenskih in hrvatskih pradedov.

27

(Dalje.)

Še pred popolno temo so se oglasili turški topovi z nasipa in naznanili, da ne bodo mirovali oblegovalci med nočjo. Bilo je pričakovati ponovnega napada pod zaščito noči, ali pa bode poskusil Turčin na eni strani srečo z rovi. Branitelji so bili čuječe na straži in so zažgali na več mestih obzidja visoko plamteče plamenice, da bi bilo izključeno vsako presenečenje. Kljub daleč vidnim varnostnim odredbam v Sisku je zapovedal paša kopačem in minerjem odhod. Vse polno splavov in čolnov se je oglasilo pritajeno na Kolpi in sililo z vesli proti levemu toku reke k obzidju trdnjave. Za trdnjavske topove je bila razdalja prekratka. Zaprasketale so dolge puške — Nočni napadalci so kmalu prekinili strogo zaukazano tišino z obupnimi: Allah! klici. Vitez Pavel se je pojavil na obzidju, napenjal lok, spuščal tetivo, strelice so frčale proti reki — Zdaj pa zdaj je čofnil s

splava ali iz čolna kak Turčin in odnesla ga je Kolpa v Savo. Najbolj drznim in vztrajnim pa se je le posrečil pristanek ob obzidju, a ti so bili sprejeti s kamenjem, vrelo vodo in gorečo smolo. Zvalovili in razburkali so nočni mir branitelji in napadalci, ki so skušali zasadičiti za vsako ceno kopalno orodje, da bi izginili in se skrili pod zemljo. Množica pač zmore vse, in tako je bilo tudi pri Sisku. Ne oziraje se na izgube, je pritiskal Turčin ob obrežje in pričel rove na več mestih, da razstreli obzidje in izkuri trdnjavsko posadko kakor trdovratne jazbece. Izpad na kopače in minerje je bil izključen, ker je tekla Kolpa tik ob obzidju.

Prvo turško izkrcanje je uspelo delno. Vsak nadaljnji dotok pomoči so onemogočali trdnjavski topovi in puške. Braniteljem je bilo znano, da Turki zaenkrat nimajo na razpolago večje količine splavov in čolnov, da bi ponovili še v tej noči izkrcanje. Predno bodo spravili razpršene prve splave in čolne nazaj do tabora, bo preteklo nekaj ur. Ponehalo je pobesnelo kričanje napadalcev z reke. Čuti je bilo le še kopanje in vrtanje

jih obresti niti prisoditi, niti dovoliti izvršbe za nje.

Poroki in nerazdelni dolžniki kmetov uživajo tudi omenjene ugodnosti.

Tozadevna zaščita kmeta velja, dokler se ne izda kmeta o spremembi kmečkih dolgov, vsekakor pa preneha veljavnost zakona najkasneje 6 mesecev, računajoč od 20. 4. 1932, dalje, to je 20. 10. 1932.

Sodišča so sicer po svoji službeni dolžnosti dolžna, da prisilne dražbe, ki so tekle dne 20. 4. 1932, odložijo, kadar imajo že v spisu samem zadostno oporo za to, da je dotični zavezanec zaščiteni kmet. Velikokrat to dejstvo iz spisa ne izhaja s potrebno sigurnostjo, ali pa sodišča vsled preobloženosti z delom to prezrejo, tedaj mora vsak zavezanec sam, ako smatra, da spada pod zakon o zaščiti kmetov, predlagati pri izvršilnem sodišču, da se javno dražbo odloži. V tem primeru bo sodišče na zavezančev predlog zaprosilo pristojno občino za potrebno potrdilo, izvršilno postopanje bode pa sodišče ustavilo vse dotlej, da bo sklep o odložitvi prisilne dražbe postal pravno-močen, to je, ako ga ne bo mogoče izpodbijati z rekurzom (s pritožbo).

Močnejše pa je zakon zaščitil kmete-dolžnike,

ki so se jim njihovi predmeti (premičnine ali nepremičnine) prodale na javni dražbi, ako je kupil na javni dražbi prodane predmete:

1. zahtevajoči upnik sam ali
2. oseba, ki je z njim v sorodstvu ali svaštvu do druge stopnje, ali
3. zastopnik (pooblaščenec) zahtevajočega upnika.

Ta pojačena zaščita velja že od 19. 3. 1932 dalje.

Te vrste dražbe, ki so se izvršile po 19. 3. 1932 za dolgove zaščitenih kmetov in pri katerih je izdražbal prodane predmete eden izmed gornjih oseb, se razveljavijo.

Posledica razveljavanja je ta, da mora kupec izdražbane predmete

vrniti kmetu, kadar mu kmet vrne kupnino s 6% obresti letno od dne, ko je kupec plačal kupnino. Ako je kupec izdražbane predmete že prodal ali daroval dalje, ali pa so sicer prešle v tretje roke, torej ako izdražitelj ne more več stvari vrniti, tedaj mora povrniti kmetu pravo vrednost izdražbanih predmetov, ki so jo imeli na dan dražbe, dočim mora kmet vrniti kupnino s 6% obresti letno od dne, ko je kupec položil kupnino; kmet lahko zahteva tudi povračilo škode, ako je stvar manj vredna ali poškodovana.

To poročilo prave vrednosti mora zahtevati zaščiteni kmet v šestih mesecih, ko dobi ta zakon obvezno moč, to je najkasneje do 20. 10. 1932.

Za prenos nepremičnin od kupca izdražitelja nazaj na zavezanca se ne plača ponovne prenosne takse.

O sporih zaradi vrnitve predmetov in zaradi povračila resnične vrednosti odločajo izvršila sodišča.

Kljub tem določilom pa morejo doseči prisilno dražbo: narodna banka, državna hipotekarna banka, privilegirana agrarna banka, državni zaklad za terjatve, za katere se vodi izvršba na osnovi sodnih odločb (n. pr. bolniški stroški), samoupravna telesa (banovine, občine, OUZD itd.) in njihove hranilnice ter zadrage, ki so organizirane in poslujejo po veljavnih zakonih o drugih.

Tudi za preživninske terjatve proti dolžniku-kmetu in za terjatve, ki izhajajo iz njegovega kaznjivega dejanja (razne odškodnine, bolestinine itd.) se lahko doseže prisilna dražba kmetove imovine.

Zlasti pa lahko vsakdo za vse svoje terjatve, ki so nastale po dnevu 20. 4. 1932, predlaga pri sodišču prisilno dražbo in isto izvede.

Poleg teh določb vsebuje zakon tudi še predpise, kako se odpomore denarnim zavodom, ki so vsled odložitve izvršb zašli v plačilne težkoče:

1. vsled obče kreditne krize ali

2. vsled neobičajnega in prekomernega dvigovanja vlog, pod pogojem, da so vrednosti zavoda večje od bremen.

V tem primeru določi ministrski svet na zahtevo prizadetega zavoda po predlogu ministra za trgovino in industrijo roke za izplačilo vlog in drugih terjatev. Predpišejo se tudi ukrepi, ki so potrebni za redno poslovanje zavoda ter za varnost vlagateljev in ostalih upnikov. Minister za trgovino in industrijo ima pravico, da prizadetemu denarnemu zavodu postavi komisarja, ki stalno nadzoruje poslovanje zavoda.

Ostali del zakona je postavil v veljavo nekaj predpisov novega izvršilnega zakona, kar pa za Slovenijo ni ničesar novega z ozirom na to, da že danes veljajo prav enaka določila.

(Konec prihodnjič.)

★

Cene in sejska poročila.

Mariborski svinjski sejem. Na svinjski sejem dne 24. junija 1932 je bilo pripeljanih 116 svinj, cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 90 do 110 Din, 7—9 tednov stari 150 do 200 Din, 3—4 mesece stari 250 do 300 Din, 5—7 mesecev stari 350 do 400 Din, 8—10 mesecev stari 450 do 500 Din, 1 leto stari 600 do 650 Din, 1 kg žive teže 6 do 6.50 Din, 1 kg mrtve teže 10 do 11 Din. Prodanih je bilo 99 svinj.

Usoda raziskovalca.

Pred 20 leti se je podal angleški polkovnik in raziskovalec Fawcett prvič v južnoameriške pragozdove. Prodril je v vzhodno Bolivijo, prepotoval pokrajine, v katerih je bil nepoznan belokozec. Ko se je povrnil po dveh letih v domovino, je poročal o indijanskih plemenih, ki niso še imela nikdar posla z belim človekom. Izsledil je nepoznan narod, ki šteje 100.000 duš in životari ob izviru reke Madidi. Pozneje je nalezl oberst Fawcett v državnem arhivu braziljanskega glavnega mesta Rio de Janeiro na dokument iz leta 1745. Iz

pod obzidje, ki bo najbrž pomenilo proti jutru zavzem trdnjave. Ko bodo slišali ob prvem svitu v taboru prve razstrelbe, bodo navalili z vso pehoto na trdnjavo.

Napram podzemeljskim rovom so bili obleganci brez moči. Da bi ne žrtvovali poleg obzidja še topov in streliva, so spravili z dela trdnjave ob reki vse obrambne predmete, da bi jih ne pokopale pod seboj eksplozije. Glavno moč so osredotočili proti taboru, iz katerega je grozil ob zori glavni naskok. Glede kopačev in minerjev so računali, da bodo imeli z njimi lahek opravke.

Komaj je prepodil jutranji svit nekoliko gosto nočno temo, je počilo pod obzidjem ob Kolpi zamolklo, tla so zavalovila, en obrambni stolp se je porušil, zidovi so se zamajali pri temeljih in pokazali na več mestih prav velike razpoke. Pok razstrelb je pognal na noge turški tabor, kriknili so tisoči kakor iz enega grla. Vpitje in tulenje bojnikov je bilo znamenje za napad. V polkrogu so se začeli pomikati proti trdnjavi pionirji-mostarji, za njimi pehota in za to so sedali jezdeci na konje. Napadalne čete so kričale, kakor bi ho-

tele preplašiti z vpitjem branitelje in se polastiti Siska. Nadvse pobesnelo, liki najhujše grmenje burno pripravo za napad iz tabora je vprizoril zviti Hasan le kot slepilo. Istočasno, ko je grozil tabor s poplavo, so zašušljala kolikor mogoče na rahlo vesla čolnarjev, ki so prepeljavali turške napadalce po Kolpi, ki bi naj zasedli porušeni stolp in se prebili skozi izstreljene razpoke. Nakana bi mu bila sigurno uspela, da ni obrnil sam Bog Toplišekovih oči, ki je stal tik ob za brambo pripravljenem Pavlu, proti Kolpi. Kot blisk ga je prešinilo: Pravi napad ne bo iz tabora, ampak po reki. Na porazno nevarnost opozorjeni vitez je kriknil iz polnega grla: »Kolpa!« Rezerva je planila k za razvalinami pripravljenim topovom, zagrabila puške in otvorila ogenj na s čolni posuto Kolpo. Na reki presenečeni Turki so zavpili k Allahu na pomoč! Ko so pa videli, da bi bil po izsleditvi prevare vsak napad zaman, so krenili mesto proti toku po reki nazaj proti taboru. Tudi paša je že bil zapazil osmešenje napadnega načrta, je opustil naskok po suhem in se je moral zadovoljiti med penečim besom in kletvi-

do zaslužka in kruha v vseh državah, skozi katere bodo vodile nove ceste. Cestno omrežje bo zgrajeno po načinu italjanskih avtomobilskih cest, to se pravi: ceste bodo široke, brez ostrih ovinkov, da bo mogoča tem večja hitrost.

Zmago tehnike čez prostor in čas

osvetljujejo tile podatki: Ko je Aleksander veliki zapustil Malo Azijo na poti v Indijo, je potreboval do njene najvzhodnejše meje leto dni, aeroplan pa pride iz Angore do Kalkute sedaj tri dni. Ko se je Cezar vrnil iz Egipta v Italijo, je moral potovati tri mesece, parnik vozi sedaj tri dni. Nemški pesnik